

اهمیت کسب و کار

چهارمین جلسه درس احکام کسب و کار - پاییز ۱۳۹۷ - دانشگاه علامه طباطبائی (ره)

مروری بر گذشته

- مشتری اصلی کسب و کار کیست؟
- ارزش مشترک یعنی چه؟
- چه کسب و کاری باعث آرامش می گردد؟
- تصمیم گیری بر اساس تئوری تصویر چطور است؟
- ظرف علم در انسان چیست؟ چند نوع علم به اعتباری تجریدی بودن داریم؟
- نظریه مصباحیت، میزانیت و مفتاحیت را تشریح کنید.
- فرق تئوری و مدل چیست؟
- چهار دسته پیش فرض اصلی هر علم کدامند؟ عدالت در اقتصاد اسلامی جزو کدامیک از پیش فرض هاست؟
- پیش نیاز عدالت گستری از دید امام موسی کاظم (ع) چیست؟

سوالی در مورد برف

▪ آیا برف در قرآن آمده است؟

▪ سوره نور ۴۳ و اعراف ۱۳۰ و ۱۳۴

▪ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُرْسِلُ السَّحَابَ ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَّامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَيُنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ

▪ آیا ندیدی که خدا ابر را (از هر طرف) براند و به هم در پیوندد و باز انبوه و متراکم سازد آن گاه بنگری قطرات باران از میان ابر فرو ریزد؟ و نیز از آسمان، از کوههایی (از ابرهای منجمد شده) که در آن است تگرگ فرو بارد

▪ بر اساس رویکرد علم دینی اگر چیزی در قرآن نیاید چه مشکلی پیش می آید؟

▪ امام صادق (ع): علينا بالقاء الاصول، عليكم بالتفریع

آب در کشتی هلاک کشتی است / آب اندر زیر کشتی پستی است

▪ حدیث جنود عقل و جهل امام صادق (ع) - شرح آفرینش عقل و جهل و ۷۵ نیروی هر کدام

▪ **إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ خَلَقَ الْعَقْلَ وَ هُوَ أَوَّلُ خَلْقٍ مِنَ الرُّوحَانِيِّينَ عَنْ يَمِينِ الْعَرْشِ مِنْ نُورِهِ فَقَالَ لَهُ أَدْبِرْ فَأَدْبَرَ ثُمَّ قَالَ لَهُ أَقْبِلْ فَأَقْبَلَ ... ثُمَّ خَلَقَ الْجَهْلَ مِنَ الْبَحْرِ الْأَجَاكِ ظُلْمَانِيًّا فَقَالَ لَهُ أَدْبِرْ فَأَدْبَرَ ثُمَّ قَالَ لَهُ أَقْبِلْ فَلَمْ يُقْبَلْ فَقَالَ لَهُ اسْتَكْبَرْتَ فَلَعَنَهُ**

▪ عقل به دنیا آمد و به نزد خدا بازگشت، جهل آمد ولی بازنگشت و خلود در زمین را انتخاب کرد

▪ دنیا مانند مهد عقل است: هر کودکی که بدنیا می آید بالقوه آدم است، با کسب کمالات از مهد زمین بالفعل آدم می شود و

از زمین برای رفتن به آسمان استفاده می کند

چرا در بسیاری موارد نماز و زکات با هم آورده شده؟

▪ رَجَالٌ لَا تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ

▪ پاکمردانی که هیچ کسب و تجارت آنان را از یاد خدا و به پا داشتن نماز و دادن زکات غافل نگرداند

▪ آیه ۳۷ سوره نور

مالکیت خصوصی و کار و تلاش

- بر اساس اصل برائت اسلام مالکیت خصوصی را به رسمیت شمرده مگر در مواردی که مالکیت از راه حرام بوجود آید (مثال تدلیس ماشطه)
- آیه ۳۹ سوره نجم: لیس للانسان الا ما سعی (سعی و تلاش ریشه مالکیت است)

احادیثی از پیامبر اکرم(ص) در مدح کسب و کار

- پیامبر اکرم (ص): « ملعون من القی کله علی الناس » مشمول لعنت خدا است آن کسی که سنگینی خودش را روی دوش دیگران بیندازد
- أَلْكَادُ لِعِيَالِهِ كَأَلْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؛ کسی که برای اداره زندگی خانواده اش تلاش می کند، مانند کسی است که در راه خدا جهاد می کند
- «إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الشَّابَّ الْفَارِغَ: جوان بیکار، مورد خشم خداوند است.»
- هر گاه پیامبر(ص) از شخصی خوشش می آمد، از شغل او می پرسید. اگر می گفتند او شغلی ندارد، می فرمود: از چشم من افتاد. وقتی از آن حضرت، علت آن را می پرسیدند، می فرمود: مؤمن اگر دارای شغلی نباشد، با دین فروشی زندگی خودش را اداره می کند.

الكاسب حبيب الله

احادیثی از پیامبر اکرم(ص) در مدح کسب و کار

- روزی که رسول خدا(ص) از غزوه تبوک باز می گشت، سعد انصاری به استقبال آن حضرت شتافت و با پیامبر(ص) دست داد. حضرت فرمود: چه باعث شده که دست هایت این گونه سفت و پینه بسته باشد؟ جواب داد: با بیل برای کسب نفقه خانواده ام کار می کنم. حضرت دست وی را بوسید و فرمود: این دست هرگز آتش جهنم را حس نمی کند.
- هر که چهل روز حلال بخورد خداوند قلبش را نورانی کند. (طهارت رزق اولین قدم عرفان اسلامی است)
- انسان در قیامت قدم از قدم بر نمی دارد تا اینکه از چهارچیز سوال شود: ۱) از بدن خود که در چه راهی آن را به کار گرفت. ۲) و از عمرش که در کجا و چه راهی سپری کرد. ۳) و از مالش که از کجا به دست آورد و در کجا مصرف کرد. ۴) و از محب ما خاندان (ائمه اطهار (ع))
- حضرت محمد (ص): عبادت هفتاد بخش است و بهترین بخش آن بدست آوردن مال حلال
- عبادت ده جزء است نه قسم آن در طلب مال حلال است. (ذاریات ۵۶: وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ)

احادیث کسب و کاری!

▪ امام علی (ع): «کسی که آب و خاک (یعنی نیروی طبیعی کار) در اختیار دارد و نیروی انسانی خود را برای بهره‌برداری به کار نمی‌بندد و با فقر و گدایی (زندگی خود را) می‌گذراند نفرین و لعنت بر او باد».

▪ كُنْ لِدُنْيَاكَ كَانِكَ تَعِيشُ أَبَدًا وَ كُنْ لِآخِرَتِكَ كَانِكَ تَمُوتُ غَدًا

▪ برای دنیایت چنان باش که گویی جاویدان خواهی ماند و برای آخرت چنان باش که گویی فردا می‌میری.

▪ امام صادق (ع): دعای چهار کس مستجاب نمیشود: «کسی که در خانه بنشیند و بگوید: خدایا روزی مرا برسان، که خدا به او میگوید: آیا دستور ندادم که پی روزی بروی و تلاش کنی. ....

▪ امام صادق (ع): هیچ خیری نیست در کسی که دوست ندارد مال حلال جمع کند تا آبروی خود را با آن حفظ کند و قرض خود را با آن ادا کند.

▪ امام موسی کاظم (ع): کسی که در پی روزی حلال برای خود و خانواده اش باشد، همانند کسی است که در راه خدا جهاد کند.

اهمیت به گردش درآمدن سرمایه

- نهی از کنز
- پول را کدی که وجوهات آن داده نشده
  - ملاک پنهان یا پیدا بودن ندارد
- بنابر روایتی از حضرت علی بالای ۴۰۰۰ درهم معادل ۴۰۰ مثقال طلا (هر مثقال ۴,۵ گرم و ارزش فعلی ۴۰۰ مثقال برابر ۷۲۰ میلیون تومان است)
- فلسفه این حکم به جریان انداختن پول نقد در قالب خرید و فروش یا راه اندازی کسب و کار است.

ادامه ی درس

- در اسلام مقدمه واجب، واجب است، مثل وضو که مقدمه نماز است.
- پیامبر اکرم (ص): **طَلَبَ الْحَلَالَ فَرِيضَةً عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَ مُسْلِمَةٍ**: به دنبال روزی حلال رفتن، بر هر مرد و زن مسلمان لازم است
- مقدمه کسب حلال چیست؟
- با استفاده از مفهوم حدیث امام موسی کاظم (ع) توضیح دهید.

سوال امتحانی

- بر اساس حدیث جنود عقل و جهل دنیا برای انسان عاقل حکم چه چیزی دارد؟
- رابطه کسب و کار حلال و عبادت چیست؟